

Östermalms stadsdelsförvaltning

Förskolornas och skolornas kvalitetsredovisningar

Förskolan

Under 2006 har ett pedagogiskt utvecklingsarbete bedrivits genom olika insatser. Flertalet förskolor har fortsatt förändringsarbetet i nätverksform med Reggio Emilia-inspirerat arbetssätt. Detta har skett med observation, pedagogisk dokumentation samt reflektion.

Barns språkutveckling har varit ett prioriterat område. Arbetslagen inom Östermalms förskolor har beskrivit hur arbetet med barns språk fungerar i Östermalm. Lokala utvecklingsplaner har upprättats. Det pedagogiska arbetets struktur och det utbud av pedagogiska aktiviteter som förekommer i barnens vardag har konkretiserats. Hur arbetet med barnen planeras, genomförs och utvärderas har tydliggjorts.

Alla förskolor är medvetna om vikten av kommunikation och arbetar med detta på olika sätt. Integreringen av modern informationsteknik i det pedagogiska arbetet, i syfte att stimulera barnets kommunikationsförmåga, är ett område där ett utvecklingsarbete pågår. Förskolorna arbetar med pedagogisk dokumentation där barnens arbete, lek och upplevelser återkopplas till barnen själva genom foton, ljudupptagningar eller videofilmer. Förskolorna profilerar sig genom egna hemsidor på stadens webbplats.

Insatser för att stärka det genuspedagogiska arbetet med barn och elever genomfördes under hösten 2006 inom projektet Genusfrågor i förskola och skola. Andelen förskoleavdelningar som arbetar aktivt med värdegrundsfrågor, förhållningssätt, praktiska metoder, organisering av dagen och dokumentation har ökat i och med projektet. En plan har tagits fram för hur alla förskolor på Östermalm ska skapa en organisation där genusperspektivet är en naturlig del av verksamheten.

Normer och värden

Inom ramen för genusprojektet har förskoleenheterna arbetat med värdegrundsfrågor som en naturlig del i det dagliga arbetet i syfte att lyfta fram en värdegrund för enheten som helhet. De vuxna som varit förebilder för barnen har uppmuntrat dem att uttrycka sina tankar och idéer och att lyssna på andra. Pedagogerna har varit nära barnen och observerat dem i olika situationer och gett det stöd de behövt i leken, i relationer och vid konflikter, för att utveckla sin empatiska förmåga och sociala kompetens. Olikheter har lyfts fram på ett sätt som stärkt barnens identitet och självkänsla. Ett klimat har skapats i förskolan där barnen skall känna samhörighet, trygghet och ansvar för varandra. Barnen har blivit sedda och bemötta med respekt utifrån sina specifika förutsättningar. Varje individ har fått utveckla sin förmåga att samspela med andra, barn som vuxna. Förskolorna har arbetat med att förbättra den pedagogiska inne- och utemiljön. Den pedagogiska miljön har förändrats, material och grupper har anpassats för att motverka stereotypa könsroller.

Utveckling och lärande

Genom att arbeta projektinriktat har barnen erbjudits möjlighet att uttrycka sina teorier och erfarenheter på en mängd olika sätt. I projektarbetena har ingått alla olika moment som språkutveckling, social kompetens, identitet och självkänsla. Barnens egna intressen och nyfikenhet har styrts teman. Utvecklandet av barns språk sker ständigt i alla situationer när

vuxna samtalar med barnen och när barnen samtalar med varandra. Pedagogerna ser till att barnen ges möjlighet att få ett rikt och nyanserat språk genom samtal. Genom att varje barn synliggörs i sitt lärande och återkoppling sker genom dokumentationen samt att kommunikationen handlar om dem själva och deras görande tränar barnen språk, kommunikation och umgänge. Barnen upplever sitt eget lärande på ett tydligare sätt än förut och stärker sin självkänsla och identitet. Pedagogerna har kunnat följa det enskilda barnets utveckling och lärande och göra analyser inför fortsatt planering av verksamheten.

Närheten till olika kulturutbud har möjliggjort många besök på museer och teatrar under året. Även de små barnen har fått möjlighet till olika evenemang. Barnen har också fått många möjligheter att uppleva arkitekturen i innerstaden och med den Stockholms historia.

Barns inflytande

Genom de observationer och den pedagogiska dokumentationen ser pedagogerna vidden av barns inflytande och hur de nyttjar miljön. Genom den synliga dokumentationen kan barn se att de kan fortsätta att arbeta vidare på tidigare projekt som de känner lust till. Barnen har givits möjlighet att påverka sin vardag genom att tränas i demokratiska arbetsformer, t.ex. att göra medvetna val, att uttrycka sig, förstå regler och rutiner, övat i att förstå följderna av eget handlande och ta ansvar för dem. Barnen ska våga visa vad de vill i ord och handling. Pedagogerna har tagit tillvara barnens åsikter och intressen i utformningen av förskolans miljö och verksamhet. På ett flertal förskolor genomförs barnintervjuer där barnet får möjlighet att delge sina åsikter.

Förskola och hem

Under den första tiden barn och föräldrar är på förskolan grundläggs tilliten och det ömsesidiga ansvaret mellan föräldrar och förskolan. En daglig öppen kontakt sker regelbundet. Därutöver finns föräldramöten, utvecklingsamtal och föräldrarådsmöten för att samarbetet ska bli så bra som möjligt. I de dagliga samtalen/möten har alla som arbetar varit lyhörda inför föräldrars synpunkter och önskemål. Föräldrarna får även extra information om det som händer i verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen har en mycket viktig funktion när det gäller barns och föräldrars delaktighet i verksamheten. Genom att dokumentera de lärprocesser som sker hos barnen får föräldrarna en bild av det arbete som bedrivs samtidigt som deras barn synliggörs. All dokumentation samlas i barnens egna pärmar. I pärmen finns barnets hela vistelse i förskolan samlat, från inskolningen och framåt. Pärmen fungerar som underlag för de årliga föräldrasamtalen. För att skapa förutsättningar för föräldrainflytande finns föräldraråd på förskolorna.

Samverkan

Förskolorna använder handlingsplanen för övergången förskola – skola som tagits fram. Förskolorna har under 2006 etablerat ett samarbete med någon av stadsdelens kommunala skolor. Rutinerna för övergången mellan förskola och förskoleklass som har utarbetats i stadsdelen har prövats under året. Särskilda föräldramöten för blivande förskoleklassföräldrar har hållits där även samverkansskolan har medverkat. Diskussioner om hur pedagogiska dokumentationen vid överlämnandet ska se ut pågår.

Åtgärder för utveckling

För att kunna upprätthålla kvaliteten och genomföra den verksamhet förskolorna åtagit sig, förs ständiga diskussioner om arbetsätt och värdegrund på arbetsplatsträffar och i den dagliga verksamheten. Regelbundna ledningsgruppsmöten har hållits med representanter för varje förskola.

Utvecklingsområden finns bland annat vad gäller hemsidorna, dvs information till intresserade samt fördjupa kunskaperna om digitalkameran och data användningen. Mer tid behöver läggas ner på pedagogiska diskussioner om organisation och om barns lärande. Det handlar också om att ständigt ha fokus på det egna arbetssättet för att kunna göra förändringar som underlättar arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Den pedagogiska dokumentationen måste fortsätta att utvecklas.

Klagomål och synpunkter

De klagomål som inkommit har åtgärdats omedelbart i den mån det varit möjligt. En del har handlat om att barngrupperna inte minskat tillräckligt snabbt, andra om att informationen om vad som händer i verksamheten varit undermålig, att gårdar och lokaler skötts på ett dåligt sätt, samt att maten varit tvivelaktig på en förskola. De eventuella muntliga åsikter som kommit fram har åtgärdats i största möjliga mån. De synpunkter, klagomål och beröm som förskolan får från föräldrar hanteras i första hand direkt med berörd förälder och på föräldramöten.

Skolbarnsomsorg

Under året har skolorna fortsatt sitt utvecklingsarbete inom skolbarnsomsorgen med såväl lokal- som verksamhetsintegrering. Integreringen har syftat till att gynna barns utveckling i ett helhetsperspektiv. Den har utgått från barnens behov och strävan har varit att barnen ska uppleva kontinuitet och sammanhang i skoldagen. Fritidshemmen har ingått i FÖSK-arbetet (samarbetet förskola - skola) för att underlätta övergången från förskola till skola. Personalen har givits möjlighet till gemensam planering och uppföljning av verksamheten.

För att stärka arbetet med utformningen av fritidsklubbarna i enlighet med stadens riktlinjer och tilldelade extra medel, beslutade stadsdelsnämnden (Dnr 2006-580-459) om en höjning av bidraget till de enheter där det finns en fritidsklubb med barn i skolår 4-6 inskrivna. Under hösten genomfördes besök på en kommunal och en enskild driven fritidsklubb vilket visade att verksamheten oavsett olika förutsättningar och driftform kännetecknas av att elevernas önskemål och intressen är utgångspunkt vid utformningen av aktiviteter. Det är verksamheter som tilltalar både pojkar och flickor och alla åldrar inom målgruppen.

Skola

Resultat och måluppfyllelse

Normer och värden

Östermalms skolor är trygga verksamheter. Skolorna arbetar systematiskt och regelbundet med värdegrundsfrågor, till exempel respekt för andra, gemensamma regler, arbete mot mobbning och drogförebyggande arbete. Alla skolor har planer mot mobbning och antimobbningsteam som fungerar bra och som eleverna känner till. Under året har skolorna upprättat "Likabehandlingsplaner". Det finns kamratstödjare, faddrar eller klassmorfäder vid flera skolor. Skolorna arbetar också aktivt tillsammans med hemmen för att skapa en så trygg skolmiljö som möjligt. Att föräldrar fungerar som rastvakter i skolan är ett exempel på detta.

Kunskaper

Samtliga skolor har arbetat med att förbättra förutsättningarna för den enskilde individen att nå målen till exempel genom problembaserad inläring, temastudier, portfolio, mentorskap,

inskolning och flexibla grupper. Alla elever har under året fått en individuell utvecklingsplan, IUP, som syftar till att eleverna ska nå en högre måluppfyllelse. Alla skolorna har använt sig av läsutvecklingsschema LUS, och arbetat på ett mycket målmedvetet sätt med elevernas läsutveckling.

Eleverna har visat fortsatt mycket goda resultat när det gäller såväl betyg som nationella prov. Nästan alla elever har nått målen i basämnena i skolår 9. De flesta elever har nått godkänt på de nationella proven. Andelen elever som nått behörighet till gymnasiet har ökat något jämfört med år 2005. År 2006 uppnådde 96,2 % av eleverna gymnasiebehörighet och år 2005 uppnådde 95,05 % av eleverna samma behörighet. Även det genomsnittliga meritvärdet ökade något jämfört med 2005. Skolorna har hävdats sig mycket väl i jämförelse med övriga skolor i staden och dessutom med övriga skolor i landet. För de elever som inte nått målen har åtgärdsprogram upprättats. Det har funnits en god beredskap i form av speciallärare och elevvård. Många skolor har erbjudit läxhjälp. Sommarskola har också erbjudits de elever som inte nått gymnasiebehörighet eller som av annan anledning haft behov av att läsa upp betyg.

Engelbrektsskolan och Gärdesskolan har haft ett samarbete med stadsdelens kommunala gymnasium, Östra Real, där elever läst gymnasiets A-kurs i matematik. En grupp elever på Gärdesskolan har dessutom läst A-kursen i engelska på Östra Real.

Elevernas ansvar och inflytande

Alla skolor har arbetat med att utveckla formerna för elevernas ansvar och inflytande. Detta har bland annat skett genom elevrepresentation i olika grupper. Kamratstödjarverksamheten har inneburit att eleverna haft möjlighet att utöva inflytande på sin psykosociala arbetsmiljö. Skolorna har arbetat aktivt med att använda arbetssätt som ökat individualiseringen och därmed möjliggjort inflytande för eleverna. Elevråd och matråd har funnits på alla skolor.

Genom utvecklingssamtal läggs fokus på elevens faktiska kunskaper. En del av utvecklingssamtalet tar också upp social kompetens. Delaktighet för elev och förälder i framtagandet av en individuell utvecklingsplan, IUP, bidrar till full insyn och vad som krävs för att nå målen.

Föräldrainflytande

Det traditionella inflytandet av föräldramedverkan finns i form av klassombud, förvaltningsråd, föräldraföreningar och nätverk för bland annat socialtjänst – polis - skola. Skolornas hemsidor har under året utvecklats och är goda informationskanaler mellan föräldrar och skola. Aktuell allmän och klassinformation läggs ut på hemsidorna. Även utökat användande av e-mail mellan hem och skola har bidragit till en bättre kommunikation.

Bedömning och betyg

Skolorna har under året digitaliserat sin elevdokumentation då det gäller de individuella utvecklingsplanerna, IUP. Engelbrektsskolan och Gärdesskolorna har under året dessutom varit pilotskolor i Stockholms stads framtagande av Stockholms skolwebb där digital elevdokumentation är en av delarna.

Skolorna har erbjudit föräldrarna skriftlig information om elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling i samband med utvecklingssamtalen. Såväl elever som föräldrar har fått information om kunskapsnivåer och betygsriterier. Skolorna har arbetat med att hitta metoder för att uppnå likvärdighet i bedömning av eleverna. I detta arbete har också ingått kompetensutveckling för att uppnå större bedömarkompetens. Arbetet har även inneburit att

utveckla återföringen av uppnådda resultat till elever och föräldrar genom att underlagen till utvecklingssamtalen samlats i databaser, dels Projekt- och omdömesdatabasen (P.O.D.B) och dels Stockholms skolwebb. Skolorna har också arbetat med att hitta metoder för att ge eleverna ett större reellt inflytande över sin studiesituation.

Ledarskap

Skolledning, bestående av rektor och biträdande rektor/rektorer, har tillsammans med intendent regelbundna möten. Även andra nyckelpersoner deltar i dessa möten. Ledningsgrupperna har i olika omfattning och former under året deltagit i gemensamma fortbildningsinsatser vilket skapat möjlighet för samsyn kring ledningsuppdraget.

Medarbetare

Pedagogerna har deltagit i ett flertal IT-projekt inom Kompetensfondens ram. Även andra projekt har pågått som utgått från enheternas åtaganden. Enheterna har vidareutvecklat utvecklingssamtalet för att pedagogerna ska få möjlighet till rätt kompetensutveckling. Strategisk kompetensutveckling genomförs på gemensamma studiedagar.

Övergång och samverkan

Alla skolor har samarbetsformer mellan förskola, förskoleklass, fritidshem och skola. Som stöd för detta arbete använder sig enheterna av en handlingsplan (FÖSK). Denna handlingsplan har gällt från och med höstterminen -05. I olika forum i form av överlämnandekonferenser uppmärksammas barn som har behov av särskilt stöd. Detta har gett möjligheter till tidiga förebyggande åtgärder.

Övergången mellan grundskola och gymnasieskola kan vara komplicerad, eftersom eleverna sprids över staden i såväl kommunala skolor som fristående skolor. Skolorna har försökt att informera, så långt det är möjligt. Vid behov skriver skolorna utförliga bilagor till mottagande gymnasieskola. Vid behov tar även biträdande rektor och skolsköterska kontakt med berörd skola.

Elevhälsa

Elevernas psykiska och fysiska hälsa har fått stor uppmärksamhet i planeringen av verksamheten. Skolorna har arbetat med olika typer av kommittéer; till exempel SANT-grupp (som initierar, planerar och följer upp livsfrågor kring sexualitet, alkohol, tobak och droger), Värdegrundskommittéer (som bevakar frågor kring normer och värden, trygghet med mera i ett övergripande perspektiv med syfte att skapa ett gemensamt förhållningssätt i skolan), Anti-mobbningsgrupper (som arbetar strategiskt med mobbningsfrågor, såväl akut som förebyggande). Alla skolor har under året upprättat Likabehandlingsplaner.

Skolsköterskan har fasta uppgifter att utföra utifrån Socialstyrelsens riktlinjer för skolhälsovården. Utifrån elevers olika behov, som varierar från år till år, läggs tyngdpunkten där behov finns. Hälsosamtal genomförs för att stärka elevers självkänsla och stimulera dem till att göra egna medvetna val. Elevvårdsteam, som kartlägger elevvårdsärenden och beslutar om åtgärder, finns på alla enheter.

I stadsdelen har utvecklats flera nya verksamheter för att avhjälpa det accelererande behovet av elevstöd. Det kan till exempel vara särskild undervisningsgrupp utanför skolan samt råd- och stödverksamhet i samarbete med socialtjänsten.

Inom skolår 7-9 finns elevskyddsombud som tillsammans med elevråden och kamratstödarna bevakar den psykosociala arbetsmiljön.

Under året har skolorna deltagit i både ”Röris” och ”Handslaget”.

Åtgärder för utveckling

Resultatet för 2006 har bedömts som gott. Elevernas studieresultat ligger på en fortsatt mycket hög nivå. Endast ett fåtal elever uppnår inte gymnasiebehörighet. De som underkänts i ämnesproven är främst elever som går i förberedelseklass på grund av språksvårigheter.

En arbetsgrupp har funnits för att arbeta med övergripande IT-frågor och en stor satsning på kompetensutveckling inom IT har genomförts. Enheterna kommer under 2007 att delta i ett samarbete med Myndigheten för skolutveckling för att höja personalens IT-kompetens. Arbetet med att utveckla den digitala informationen till elev och förälder kommer att fortsätta under 2007, till exempel genom Stockholms skolwebb och skolornas hemsidor.

Lika viktigt har arbetet med att utveckla de pedagogiska förutsättningarna varit. Samtliga skolor är organiserade i arbetslag. Individuella utvecklingsplaner har upprättats och arbetet med att utveckla individualiserad undervisning har fortsatt. Likaså har det systematiska arbetet med åtgärdsprogram för barn i behov av särskilt stöd utvecklats. Samarbetet mellan förskola och skola har fortsatt och på flera håll fördjupats.

De goda erfarenheter som tidigare fanns på Engelbrettsskolan, vad det gäller elevers möjlighet att kunna läsa gymnasieskolans A-kurs i engelska och matematik, har lett till att även Gärdesskolan under 2006 har inlett ett samarbete med stadsdelens kommunala gymnasieskola Östra Real. Detta samarbete kommer att fortsätta under 2007.

Skolorna har under 2006 aktivt arbetat med ”En läsande skola” och denna verksamhet har blivit ett naturligt inslag i skolverksamheten. Även detta arbete kommer att fortsätta under 2007.

Skolorna har under 2006 haft ett mycket litet antal obehöriga lärare. Av de obehöriga lärarna har de flesta en ämneskombination som är svår att hitta bland behöriga.

För att möta nya pedagogiska behov har skolorna under året projekterat och genomfört olika typer av ombyggnationer.

Synpunkts- och klagomålshantering

Synpunkter framförs till skolorna via brev, mail eller telefon. Skolorna besvarar och diarieför själva dessa skrivelser. I en del fall har synpunkterna lett till personliga möten där sakfrågan diskuterats och utretts.